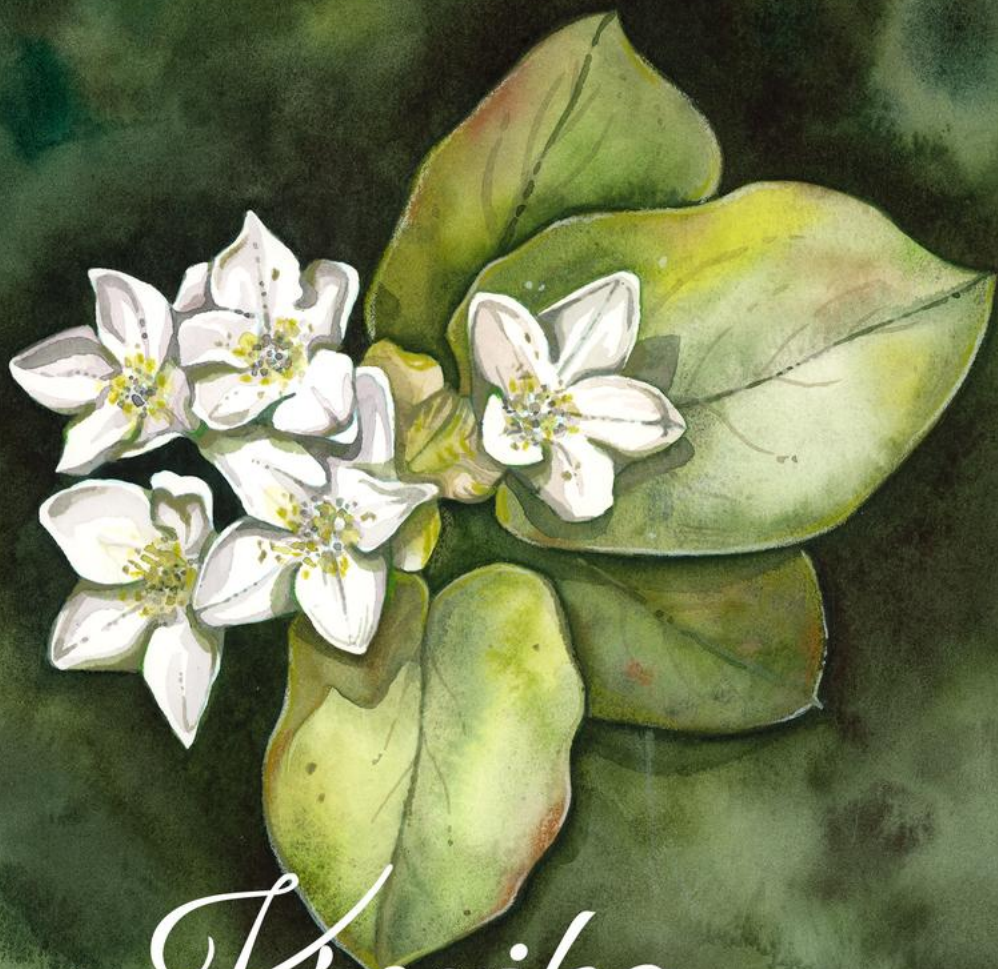

LUCY MAUD MONTGOMERY

*Kronika
Cwanlea*

Anne Shirleyová podľa ilustrácie Georger Gibbso z prvého vydania Kroniky Avonlea

LUCY MAUD MONTGOMERY

Kronika Anolea

Lucy Maud Montgomery

*Chronicles of Avonlea in which Anne Shirley of Green Gables and Avonlea plays
some part, and which have to do with other personalities and events*

First Impression, June, 1912

Boston, L. C. Page & Company

Slovak edition © Beáta Mihalkovičová, Modra, 2021

Translation © Beáta Mihalkovičová, 2021

Illustrations © Jana Krištofík Lepejová, 2021

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu prekladateľky.

ISBN 978-80-570-3207-6

OBSAH

1. Ludovica treba posúriť	13
2. Stará madam Lloydová	25
Máj	25
Jún	37
Júl	42
August	47
September	53
Október	60
3. Každý vlastným jazykom	67
4. Malá Joscelyn	93
5. Lucinda	107
6. Dievča starého Shawa	121
7. Ženích tety Olivie	135
8. Karanténa u Alexandra Abrahama	152
9. Kúpa tatka Sloana	173
10. Láska Prissy Strongovej	183
11. Zázrak v Carmody	195
12. Koniec hádky	211

Na pamiatku drahej priateľky, manželky Williama A. Houstona.

Neospevovaná krása prikryla
bežné stránky života.*

* John Greenleaf Whittier: *Songs of Labor* (*Piesne o práci*, 1850).

1.

LUDOVICA TREBA POSÚRIŤ*

Anne Shirleyová sa v jeden sobotný večer schúlila na okenné sedadlo v obývačke Theodory Dixovej a zasnene sa zahľadela do diaľky na bledé hviezdne pole v súmraku za kopcami. V tom čase bola na dvojtýždňovej návšteve v Ozvene, kde pán a pani Irvingovci trávili leto, a často zašla do starej dixovskej usadlosti, aby sa porozprávala s Theodorou. Dnes už mali debatu za sebou a Anne sa s pôžitkom pohrúžila do stavania svojho vzdušného zámku. Oprela si peknú hlavu so zapletanou korunou tmavočervených vlasov o rám okna a sivé oči jej žiarili ako mesačný svit v tienistých vodách jazera.

Vtom zbadala, že po chodníku kráča Ludovic Speed. Ešte bol ďaleko od domu, lebo chodník Dixovcov bol skutočne dlhý, no Ludovic sa dal aj z diaľky rozoznať hneď, ako ho človek zazrel. Nikto iný v Middle Graftone nemal takú vysokú, zľahka zhrbenú postavu a nepohyboval sa tak pomaly. Jeho zjav každou krivkou a ohybom prezrádzal Ludovicovu osobitú individualitu.

Anne sa prebrala zo snenia a pomyslela si, že by bolo taktné, keby sa pobrala. Ludovic totiž Theodore dvoril. V Graftone o tom vedel každý, a ak to niekto náhodou nevedel, nebolo to preto, že nemal čas to zistiť. Ludovic chodieval na návštevu k Theodore tým istým zadumaným, nenáhlivým spôsobom už pätnásť rokov!

* Tento príbeh sa okrajovo spomína v druhom diele série o Anne Shirleyovej *Anne z Avonlea*.

Anne, tenká, dievčenská a romantická, vstala, aby sa rozlúčila, ale Theodora, bacuľatá, v strednom veku a vecná, na ňu žmurkla a povedala:

„Netreba sa ponáhľať, dieťa. Sadni si a zažeň to nutkanie. Tamto si zbadala Ludovica a asi si myslíš, že si tu navyše. Ale nie si. Ludovic sa zakaždým poteší, ak je tu niekto tretí, a aj ja. Rozprúdi to konverzáciu. Ak za tebou nejaký muž chodíeva dvakrát do týždňa pätnásť rokov, podchvíľou si už ani nemáte čo povedať.“

Theodora sa, pokiaľ išlo o Ludovica, nikdy netvárila ostýchavo. Vôbec sa nehanbila o ňom a jeho zdĺhavom dvorení hovoriť. Naopak, zdalo sa, že sa na tom zabáva.

Anne si znovu sadla a spoločne sledovali, ako sa Ludovic približuje, pokojne sa obzerá okolo seba po sviežich ďatelinových poliach a zákrutách rieky, kľukatiacej sa sem a tam v hmlistom údolí pod ním.

Anne pozrela Theodore do vyrovnanej tváre s peknými črtami a pokúšala sa predstaviť si, ako by sa ona cítila, keby takto sedela a hľadela na postaršieho nápadníka, ktorému trvá tak dlho, kým sa rozhodne. No tu zlyhala dokonca aj jej predstavivosť.

„No aj tak,“ pomyslela si netrpezlivo, „keby som o neho mala záujem, asi by som našla nejaký spôsob, ako ho posúriť. Ludovic *Speed!** Vari mohol nosiť meno, ktoré by sa mu hodilo menej? Také meno je pre muža klam a pasca.“**

Ludovic po chvíli dorazil k domu, no tak dlho v pochmúrnom zadumaní postával na schodíku pred dvermi a uprene zísal do spletej zelenej húštiny čerešňového sadu, až mu Theodora nakoniec

* *Speed* je v angličtine sloveso i podstatné meno, ktoré znamená rýchlo, rýchlosť.

** Citát z právneho názoru britského sudcu a politika Thomasa Denmana v spore írskoho politika Daniela O'Connella s kráľovnou Viktóriou, september 1844.

prišla otvoriť dvere skôr, než zaklopal. A keď ho voviedla do obývačky, ponad jeho plece vystrúhala na Anne smiešnu grimasu.

Ludovic sa na Anne milo usmial. Mal ju rád, bola jediným mladým dievčaťom, ktoré poznal. Ostatným mladým dievčaťám sa vyhýbal, lebo sa pri nich musel cítiť trápne a nemiestne. Anne však na neho tak nepôsobila. Vychádzala dobre so všetkými typmi ľudí, a hoci ju Ludovic a Theodora nepoznali veľmi dlho, obaja ju považovali za dobrú priateľku.

Ludovic bol vysoký a trochu ťarbavý, no jeho nebotyčný pokoj mu dodával výraz dôstojnosti, ktorú by inak vôbec nedosiahol. Nosil riedke hnedé fúzy a zopár kučeravých chlupov kozej briadky, čo sa v Graftone považovalo za výstrednosť, lebo tu muži chodili buď nahladko oholení, alebo s plnou bradou. Oči mal zasnené s milým výrazom a v ich modrej hĺbke sa zračil náznak melanchólie.

Sadol si do starého tvarovaného kresla, čo patrilo Theodorinmu otcovi. Vždy tam sedával a Anne tvrdila, že sa to kreslo na neho už začalo podobať.

Netrvalo dlho a rozprúdila sa dosť živá konverzácia. Ludovic bol zdatný rečník, ak ho niekto prinútil hovoriť, a aj sčítaný, pravidelne Anne prekvapil bystrými komentármi o ľuďoch a veciach ďalekého sveta, o ktorých k rieke Deland doletela iba slabá ozvena. A tiež sa rád sporil s Theodorou o náboženských témach, lebo tá sa síce o politiku a históriu veľmi nezaujímalá, no priam dychtila po náuke a prečítala všetko, čo sa jej týkalo. Keď však rozhovor začal unášať vír priateľskej škriepky medzi Ludovicom a Theodorou o otázkach kresťanstva, Anne vyrozumela, že prestala byť užitočná a už tam nebude chýbať.

„Vyšli hviezdy a je čas povedať dobrú noc,“ ozvala sa a potichu odišla.

No len čo sa dostala ďalej než na dohľad od domu, musela sa zastaviť na zelenej lúke, na ktorej sa bielo a zlato trblietali sedmokrásky. Vietor okolo nej rozvieval ich lúbeznú vôňu. Oprela sa o bielu brezu v kúte a od srdca sa zasmiala, ako mávala vo zvyku, keď si spomenula na Lu-

dovica a Theodoru. Na jej horlivú mladú dušu pôsobilo toto dvorenie veľmi smiešne. Ludovica síce mala rada, no jeho spôsobu ju poburovali.

„Ten drahý, veľký, protivný hlupák!“ povedala si nahlas. „Nikde ešte nežil taký zlatý idiot. Je presne ako ten aligátor zo starej riekanky, čo nemohol chodiť ani zostať stáť, iba nadskakoval hore a dole.“

O dva dni neskôr Anne znovu zašla večer k Dixovcom a s Theodorou sa pustili do rozhovoru o Ludovicovi. Theodora bola tá najpracovitejšia osoba na svete a okrem toho mala priam mániu na ručné práce, práve teraz zamestnávala svoje pôvabné, bacuľaté prsty dečkou z battenberskej čipky.* Anne sa pohodlne usadila v malom hojdacom kresle, tenké ruky si zložila do lona a pozorovala ju. Uvedomila si, že Theodora je veľmi pekná, s majestátnym, pevným, bielym telom na spôsob Juno,** širokými, jemne krojenými črtami a obrovskými hnedými očami. Keď sa Theodora neusmievala, pôsobila impozantne. Anne si pomyslela, že sa jej možno Ludovic bojí.

„Hovorili ste s Ludovicom o kresťanstve po *celý* sobotný večer?“ spýtala sa.

Theodora vystrúhala široký úsmev.

„Áno, a dokonca sme sa o ňom pohádali. Prinajmenšom *ja*. Ludovic sa s nikým neháda. Keď sa s ním hádaš, akoby si sa bila so vzduchom. Nerada bojujem s niekým, kto nevracia úder.“

„Theodora,“ ozvala sa Anne milo. „Budem zvedavá a opovážlivá. Môžete ma zahriaknuť, ak chcete. Prečo ste sa s Ludovicom nevzali?“

Theodora sa spokojne zasmiala.

„To je otázka, ktorú si obyvatelia Graftonu, rátam, kladú už dlho, Anne. Nuž, nemala by som nič proti tomu, aby som sa za Ludovica vydala. Je to voči tebe dostatočne úprimná odpoveď, či nie? Ale nie je

* Šitá čipka, ktorá vznikla v Amerike v polovici 19. storočia.

** Najvyššia bohyňa v starovekom Ríme, obdoba gréckej Héry.

ľahké vydať sa za muža, keď ťa nepožiadala o ruku. A Ludovic ma nikdy nepožiadala.“

„Je príliš hanblivý?“ dobiedzala Anne. A keďže Theodora mala dobrú náladu, chcela tú motanicu dôkladne rozpliešť.

„Nie, nemyslím, že je to v tom. Ludovic nie je hanblivý. Má takú povahu – speedovskú. Všetci Speedovci sú neuveriteľne rozvážni. Kým sa pre niečo rozhodnú, strávia premýšľaním o tom celé roky. A občas si na to zvažovanie tak zvyknú, že nedospejú vôbec k ničomu, ako starý Alder Speed, ktorý stále rozprával o tom, že pôjde do Anglicka navštíviť brata, a nikdy tam nešiel, hoci nemal žiadny dôvod, aby to neurobil. Vieš, nie sú leniví, no radi si na všetko nechávajú čas.“

„A Ludovic je ten najhorší prípad speedizmu,“ zareagovala Anne.

„Presne tak. V živote sa neponáhľal. Veď posledných šesť rokov premýšľala o tom, že si vymaľuje dom. Každú chvíľu o tom so mnou hovorí, vyberá farbu, a pri tom to zostane. Má ma rád a jedného dňa sa ma plánuje spýtať, či si ho vezmem. Otázka je len, či ten deň niekedy príde.“

„Prečo ho neposúrite?“ spýtala sa Anne netrpezlivo.

Theodora sa s ďalším smiechom vrátila k šitiu.

„Ak sa Ludovic vôbec dá posúdiť, ja nebudem tá, čo to urobí. Som príliš hanblivá. Znie to smiešne, keď niečo také vyhlási žena v mojom veku a s mojou výškou, ale je to pravda. Pravdaže viem, že to je jediný spôsob, ako sa nejaký Speed vôbec oženil. Jedna moja sesternica sa napríklad vydala za Ludovicovho brata. Netvrdím, že ho ona dokola žiadala o ruku, ale, aby si vedela, Anne, nebola od toho ďaleko. Ja som nič také nedokázala. Raz som sa o to *aj* pokúsila. Keď som si uvedomila, že už vädnem a prezrievam a všetky dievčatá z mojej generácie sa dávno tak či onak minuli, pokúsila som sa to Ludovicovi naznačiť. No zabehlo mi to v hrdle. A teraz už mi to je jedno. Ak sa nezmením z Dixovej na Speedovú bez toho, aby som ja prebrala iniciatívu, zostanem Dixová do konca života. Vieš, Ludovic si vôbec neuvedomuje, že starneme. Myslí

si, že sme stále povrchní mladí ľudia a máme pred sebou plno času. To je speedovská chyba. Dokiaľ neumrú, nezistia, že žijú.“

„Aj vy máte Ludovica rada, však?“ spýtala sa Anne, ktorá z Theodoriných paradoxov vycítila náznak skutočnej trpkosti.

„Prepána, áno!“ odvetila Theodora otvorene. Podľa nej nemalo význam červenáť sa nad známym faktom. „Nesmierne Ludovica obdivujem. A on nepochybné potrebuje niekoho, kto sa o *neho* postará. Je zanedbaný, vyzerá otrhane. Určite to aj sama vidíš. Tá jeho stará teta sa mu istým spôsobom stará o dom, ale o *neho* nie. A už prichádza do veku, keď sa už o muža treba starať a trochu ho aj rozmaznávať. Ja som osamelá tu a Ludovic je zanedbaný tam u seba, a pôsobí to smiešne, či nie? Nečudujem sa, že sa z nás stal graftonský vtíp. Nebesá vedia, koľko sa na tom sama nasmejem. Občas si myslím, že keby Ludovic mal na koho žiarliť, popohnalo by ho to. No ja neviem flirtovať a tu ani nie je nikto, s kým by sa dalo flirtovať. Všetci tu na mňa hľadajú, akoby som patrila Ludovicovi, a nikomu by sa ani neprisnilo, aby mu liezol do kapusty.“

„Theodora!“ zvolala Anne. „Mám plán.“

„A čo chceš urobiť?“ vykrikla Theodora.

Anne jej to prezradila. Theodora sa spočiatku smiala a protestovala. Nakoniec však trochu nedôverčivo ustúpila Anninmu zápalu.

„Dobre, skús to teda,“ vyhlásila rezignovane. „Keď sa Ludovic zblázni a opustí ma, budem na tom ešte horšie než predtým. Ale kto neriskuje, nevyhrá. A tuším je to výzva do bitky. Okrem toho musím priznať, že už som z tej jeho bezradnosti unavená.“

Anne sa vrátila do Ozveny so štekľivým pôžitkom z vlastného plánu. Oslovila Arnolda Shermana a prezradila mu, čo by od neho potrebovala. Arnold Sherman počúval a smial sa. Išlo o postaršieho vdovca, blízkeho priateľa Stephena Irvinga, čo k nemu prišiel stráviť časť leta na Ostrove princa Eduarda. Bol pekný, urastený a ešte vždy v ňom hrali

všetky žilky, preto sa na ten plán dal ochotne nahovoriť. Pobavila ho myšlienka, že posúri Ludovica Speeda, a zároveň sa mohol spoľahnúť na to, že aj Theodora Dixová zahrá svoju úlohu. Tá komédia rozhodne nebude nudná, nech už dopadne akokoľvek.

Opona prvého dejstva sa zdvihla po modlitbách nasledujúci štvrtok večer. Keď ľudia vyšli z kostola, jasne svietil mesiac, takže tú scénu všetci dobre videli. Arnold Sherman zastal na schodíkoch pri dverách a Ludovic Speed sa oprel v kúte ohrady cintorína, ako mal vo zvyku po celé roky. Chlapci vravievali, že už na tom mieste zodral maľovku. Ludovic nemal dôvod, aby sa nalepil na dvere kostola. Theodora vyjde von ako zvyčajne a on sa k nej pripojí, keď bude prechádzať okolo neho.

Ale stalo sa toto: Theodora vyšla na schodíky a jej impozantná postava v tmavom kostýme vytvorila v silnom svetle vo vstupe do kostola pôsobivý obrys. Arnold Sherman sa jej spýtal, či ju môže odprevadiť domov. Theodora ho pokojne chytila pod pazuchu a obaja preklzli okolo omráčeného Ludovica, ktorý tam zostal bezradne stáť a zízať za nimi, akoby nemohol uveriť vlastným očiam.

Chvíľu tam ako obarený postával, potom sa pobral dole cestou za svojou vrtkavou dámou a jej novým obdivovateľom. Chlapci a ľahkomyselní mladí muži sa zhákli za nimi a dúfali, že vypukne nejaký rozruch, no zostali sklamaní. Ludovic pridal do kroku, kým Theodoru a Arnolda Shermana nepredbehol, no vzápätí za nimi opäť pokorne zaostal.

Theodora si cestu domov veľmi nevyčutnala, hoci Arnold Sherman sa snažil byť mimoriadne zábavný. V srdci túžila po Ludovicovi, ktorého za sebou počula šúchať nohami. Bála sa, že sa zachovala kruto, a teraz sa preto cítila zle. Povzbudila ju však myšlienka, že to je pre jeho dobro, a zhovárala sa s Arnoldom Shermanom, akoby bol jediným mužom na svete. Chudák opustený Ludovic ponížene kráčal za nimi a počúval ich, a keby Theodora tušila, aký horký nápoj mu priložila k perám, nikdy by sa nedokázala tak správať.

Keď sa s Arnoldom stočili k jej bráne, Ludovic musel zastať. Theodora sa ponad plece obzrela a zbadala, že nehybne stojí na ceste. Tá opustená postava ju v mysli prenasledovala po celú noc. Keby k nej na druhý deň Anne nezabehla a nepodporila ju, všetko by pokazila predčasnou ľútosťou.

Ludovic stál na ceste a vôbec si nevšimol hulákanie a komentáre nadmieru pobavenej armády chlapcov, zatiaľ čo Theodora a jeho sok zmizli z dohľadu pod jedľami. Potom sa otočil a išiel domov, nie však svojím zvyčajným pokojným krokom, ale zúrivou chôdzou, ktorá prezrádzala, čo mu víri v mysli.

Cítil sa zmätený. Keby náhle nastal koniec sveta alebo keby sa meandre rieky Grafton zrazu stočili a vystúpili na kopec, Ludovica by to neprekvapilo väčšmi. Pätnásť rokov s Theodorou chodieval domov z modlitieb a zrazu mu ju tento postarší cudzinec, okolo ktorého sa vznášalo čaro „Štátov“*, chladne odviedol spreď nosa. A čo bolo ešte horšie – ten najneľúostnejší úder zo všetkých – Theodora s ním išla ochotne, ba navyše si jeho spoločnosť očividne vychutnávala. Ludovicova ľahostajná duša zahorela spravodlivým hnevom.

Dorazil na koniec svojho chodníka, prešiel cez bránu a pozrel sa na svoj dom, zasadený mimo chodníka v polkruhu briez. Dokonca aj v mesačnom svetle jasne videl, aký je ošarpaný. Spomenul si na „palácovú rezidenciu“, ktorú údajne mal Arnold Sherman v Bostone, a nervózne si ohorenými prstami prešiel po brade. Vzápätí začal päsť a bolestivo ňou tresol do stĺpika brány.

„Theodora si nesmie myslieť, že ma po tom, čo sa so mnou pätnásť rokov stretáva, takto pusť k vode!“ povedal si. „Mám k tomu čo povedať, Arnold Sherman sem, Arnold Sherman tam. Bezočivý holobriadok!“

* Spojených štátov amerických.

Na druhé ráno sa Ludovic odviezol do Carmody a najal si Joshuu Pyea, aby mu vymaľoval dom, a v ten večer, hoci sa tam nemal dostať skôr ako v sobotu večer, sa vybral k Theodore.

Arnold Sherman ho však predbehol a už sedel v Ludovicovom kresle. Musel sa usadiť v Theodorinom novom prútenom hojdacom kresle, kde pôsobil, ba aj sa cítil poľutovaniahodne stiesnene.

Ak aj Theodora vnímala, že ide o trápnu situáciu, zvládla ju vynikajúco. Ešte nikdy nevyzerala krajšie a Ludovic si všimol, že si obliekla svoje druhé najlepšie šaty. Až zúfalo rád by vedel, či si ich obliekla preto, že čakala návštevu jeho soka. Kvôli nemu si nikdy neobliekla hodvábné šaty. Ludovic vždy patrila medzi tých najpoddajnejších a najmiernejších mužov, no ako tam tak mlčky sedel a počúval uhladenú konverzáciu Arnolda Shermana, dokázal by vraždiť.

„Mala si tu byť a vidieť, ako sa čertí!“ povedala na druhý deň Theodora natešenej Anne. „Možno je to odo mňa nepekné, ale mala som ozaj dobrý pocit. Bála som sa, že sa bude držať bokom a trucovať. Ak príde sem a trucuje, už ma to netrápi. Ale cíti sa mizerne, chudák, a mňa naozaj zhrýzajú výčitky svedomia. Včera tu chcel zostať dlhšie než pán Sherman, ale nepodarilo sa mu to. V živote si nevidela utrápenejšiu postavu, ako keď uháňal dolu chodníkom. Áno, doslova uháňal.“

Nasledujúcu nedeľu večer prišiel Arnold Sherman do kostola s Theodorou a sadol si vedľa nej. Keď vošli, Ludovic Speed vo svojej lavici pod chórusom zrazu vstal. Hneď si síce znovu sadol, no všetci v dohľade ho videli, a v ten večer ľudia, čo bývali pozdĺž rieky Grafton, pobavene debatovali o tej dramatickej udalosti.

„Áno, vyskočil na rovné nohy, akoby ho niekto vytiahol, kým pastor čítal,“ povedala jeho sesternica Lorella Speedová, ktorá bola v kostole, svojej sestre, ktorá v kostole nebola. „V tvári bol biely ako sneh, iba oči mu prenikavo iskrili. Tuším ma v živote nič tak nerozrušilo! Takmer som čakala, že vtedy a tam na nich vyletí. No iba čudne zalapal po